

ชุดโครงการวิจัย

“การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด”

ระยะขยายเวลา (ตุลาคม 2550 – มีนาคม 2551)

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คำนำ

การดำเนินการในระยะขยายเวลา สำหรับชุดโครงการ การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ในครั้งนี้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดไว้ 6 เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม 2550 ถึง 31 มีนาคม 2551 ที่มวิจัยได้รับคำแนะนำเป็นอย่างดีจาก ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย และผู้ทรงคุณวุฒิของโครงการ ได้แก่ ศ.ดร.โสภิต ทองปาน รศ.สมพร อิศวิลานนท์ อ.เชิญ บำรุงวงศ์ คุณไพโรจน์ สุจินดา รองผู้จัดการ ธ.ก.ส. เอ็นนู ซื่อสุวรรณ นพ.สมเกียรติ ชาติวีธร ดร.ปรีชา สิทธิกรณ์ไกร และ อ.ไพโรจน์ ลิ้มศรีสกุลวงศ์ อีกทั้งนักวิจัยที่เข้ามาร่วมในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยกันพัฒนาโจทย์วิจัยจนได้เป็นข้อเสนอโครงการ และได้รับอนุมัติจาก สกว. ไปแล้ว 8 โครงการ ส่วนที่เหลืออีก 8 โครงการ กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจาก สกว. ในรอบปีงบประมาณ 2551 โดยการดำเนินการในระยะต่อไปของชุดโครงการจะใช้ชื่อ ชุดโครงการ การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ซึ่งบริบทการวิจัยของชุดโครงการฯ ในระยะต่อไปนั้นจะเป็นไปเพื่อตอบสนองภารกิจ ทั้งในฐานะการดำเนินการวิจัยภายใต้แผนงานของฝ่ายชุมชนและสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และในฐานะการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 พร้อมกัน

ใคร่ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมายัง ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ที่เชื่อมั่นไว้วางใจ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและทุกสิ่งจนชุดโครงการฯ สามารถดำเนินการมาถึงจุดนี้ ในฐานะผู้ประสานงานโครงการจะใช้ความรู้ และกระบวนการ PAR นำพานักวิจัยภายใต้เครือข่ายนักวิจัย ขับเคลื่อนการวิจัยในระยะต่อไปเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่จะนำการวิจัยไปสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคมต่อไป

ผู้ประสานงานชุดโครงการ

เมษายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(i)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ผลงานที่คาดหวัง	3
1.4 กระบวนการดำเนินงานโครงการ	3
บทที่ 2 ผลการดำเนินการในระยะขยายเวลาของโครงการฯ	
2.1 การประสานงานกับหน่วยงาน/พันธมิตรที่เกี่ยวข้อง	4
2.2 ข้อเสนอโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์	9
2.3 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	10
2.4 แนวทางความร่วมมือกับสหกรณ์/ภาคีพันธมิตรภายในประเทศและต่างประเทศ	12
บทที่ 3 สรุปและข้อเสนอแนะ	
3.1 สรุป	14
3.2 ข้อเสนอแนะ	15
เอกสารอ้างอิง	16
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 ข้อเสนอโครงการที่เซ็นสัญญาและเริ่มดำเนินการ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2551 จำนวน 8 โครงการ	17
ภาคผนวกที่ 2 (ร่าง) ข้อเสนอโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการกลั่นกรอง คาดว่าจะเริ่มดำเนินการในวันที่ 1 มิถุนายน 2551 จำนวน 8 โครงการ	80
ภาคผนวกที่ 3 โครงการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ขบวนการสหกรณ์ไทย-ญี่ปุ่น	104
ภาคผนวกที่ 4 เอกสารเผยแพร่	151

บทคัดย่อ

ชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ในระยะขยายเวลา” ในที่นี้ เป็นการดำเนินการชุดโครงการวิจัย ที่มีจุดมุ่งหมายหลัก อยู่ที่การประสานงานกับนักวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนากรอบนโยบายวิจัย และจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยในระยะต่อไป ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิจัยเชิงพื้นที่ กลุ่มวิจัยการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน กลุ่มวิจัยการพัฒนา ระบบสหกรณ์และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า

กระบวนการดำเนินการของทีมประสานงานกลาง ได้มุ่งเน้นไปที่การจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ระหว่างนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องทั้งในขบวนการสหกรณ์ ผู้ประกอบธุรกิจภายใต้ห่วงโซ่อุปทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสหกรณ์และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของการดำเนินการโครงการ ผลปรากฏว่ามีโครงการวิจัยที่ได้เห็น สัญญา กับ สกว. แล้ว 8 โครงการ ประกอบด้วย โครงการเครือข่ายคุณค่าจังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการเครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก โครงการเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า โครงการ เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม จังหวัดยโสธร โครงการเครือข่ายข้าวหอมมะลิ จังหวัดร้อยเอ็ด โครงการ เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ จังหวัดพังงา โครงการเครือข่ายสารสนเทศสหกรณ์ และชุด โครงการประสานงานกลาง โดยโครงการวิจัยกลุ่มนี้ จะเริ่มดำเนินการโครงการ ตั้งแต่ 1 เมษายน 2551 และสิ้นสุดโครงการในระยะแรก 31 มีนาคม 2552 นอกจากนั้นยังมีโครงการวิจัย อีกจำนวน 8 โครงการ ที่อยู่ในระหว่างจัดทำข้อเสนอโครงการเมื่อผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคาดว่าจะ สามารถเห็นสัญญากับ สกว. และเริ่มดำเนินการได้ในเดือนมิถุนายน 2551 ซึ่งประกอบด้วย โครงการ เครือข่ายคุณค่าผลไม้ โครงการเครือข่ายคุณค่าทางพารา โครงการเครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง โครงการเครือข่ายคุณค่าสินค้าชุมชน โครงการเครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า โครงการเครือข่ายคุณค่า จังหวัดแพร่ โครงการเครือข่ายคุณค่าจังหวัดจันทบุรี และโครงการเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร อินทรีย์ จังหวัดยโสธร

ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยภายใต้ชุดโครงการได้นำไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการ พัฒนาสหกรณ์ ทั้งในระดับบุคคล ระดับสหกรณ์ ระดับเครือข่าย โดยพบว่า **ในระดับเครือข่าย** ซึ่งเป็น ผลลัพธ์ของการดำเนินการโครงการวิจัยในระยะแรก ทั้งสิ้น 117 เครือข่ายนั้น เมื่อได้ติดตามประเมินผล การดำเนินการเครือข่ายระยะหลังสิ้นสุดโครงการแล้ว 8 เดือน พบว่า มีเครือข่ายที่ยังคงดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง จำนวน 78 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 67 ของเครือข่ายที่เกิดขึ้น โดยพบว่าผลกระทบจาก การดำเนินการเครือข่าย เป็นไปทั้งด้านการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ และการขยายโอกาสในการ ดำเนินธุรกิจที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ของสมาชิก กลุ่ม /องค์กร ที่เข้าร่วมเป็นภาคีพันธมิตรของ เครือข่าย อีกทั้งยังเกิดเป็นสังคมเรียนรู้ในระหว่างประชาคมที่เข้าร่วมโครงการอีกด้วย ส่วนการติดตาม การนำไปใช้ประโยชน์ **ในเชิงนโยบาย** นั้น พบว่า ชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ของชุด

โครงการฯ ได้ถูกนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในแผนแม่บทระดับชาติ 2 แผน ได้แก่ แผนพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแผนแม่บทการเงินฐานราก ของกระทรวงการคลัง ซึ่งปัจจุบันได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้ใช้เป็นกรอบทิศทาง การขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติแล้ว **ในด้านวิชาการ** ผู้ประสานงานชุดโครงการได้นำชุดความรู้เรื่อง “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด : ประเทศไทย” ไปเผยแพร่ในการประชุมวิชาการระดับโลก 1st international CIRIEC Research Conference on the Social Economy ณ ประเทศแคนาดา และนำผลงานวิจัยเข้าคุณธรรม ส่งประกวด ได้รับรางวัลรองชนะเลิศการประกวดนวัตกรรม สาขาบริหารธุรกิจการจัดการท่องเที่ยวและเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปี 2550

ในส่วนของการเชื่อมโยงหน่วยงานพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศเพื่อเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินการโครงการวิจัยในระยะต่อไปนั้น ประกอบไปด้วยหน่วยงานภาครัฐ ที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร องค์การกลางของขบวนการสหกรณ์ ได้แก่ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ชมรมผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เครือข่ายธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ องค์กรในต่างประเทศที่สำคัญที่มีข้อตกลงความร่วมมือ และกรอบแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ที่สำคัญ ได้แก่ IDACA และ N-Tour ประเทศญี่ปุ่น Co-ops College ประเทศอังกฤษ Victoria University ประเทศแคนาดา และ ACCU ในฐานะ องค์การกลางของสหกรณ์เครดิต ยูเนียนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการวิจัย

หลังสิ้นสุดระยะเวลาการดำเนินการโครงการวิจัย “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด” ซึ่งเป็นลักษณะของการดำเนินการโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่มุ่งเน้นไปที่ การสร้างกระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่ม / องค์กร และสหกรณ์ ซึ่งมีกระบวนการดำเนินการที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ได้แก่ **ขั้นตอนแรก**เป็นการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจแก่ผู้นำกลุ่ม / องค์กร และสหกรณ์ เกี่ยวกับเรื่อง **คุณค่าสหกรณ์ เครือข่ายคุณค่า และ กระบวนการบริหารจัดการเชิงรุก** จากนั้นจะเข้าสู่**ขั้นตอนที่สอง** คือ การหนุนเสริมการจัดทำกรอบทิศทางงานดำเนินงานแก่กลุ่ม / องค์กร และสหกรณ์ ที่สนใจเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย และ**ขั้นตอนที่สาม** เป็นกระบวนการ**เชื่อมโยงเครือข่าย** ซึ่งมุ่งไปที่การเชื่อมคน เชื่อมองค์กร และเชื่อมกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบของเครือข่าย บนพื้นฐานของความเชื่อมั่นร่วมกันใน**คุณค่าสหกรณ์** (Co-operative Values) ที่จะนำไปสู่**การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน** (Target goals) ในการดำเนินงานของเครือข่ายเพื่อแก้ปัญหาความยากจนให้แก่สมาชิกของ กลุ่ม / องค์กร และสหกรณ์ที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย

ภายใต้กรอบเวลาการดำเนินงานวิจัยในช่วงแรก ที่ใช้เวลา 1 ปีนั้น ถือเป็นช่วงเวลาที่สำคัญอย่างยิ่ง ภายใต้อาณัติของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และทีมวิจัยระดับจังหวัด จำนวน 36 ทีม ก็สามารถดำเนินการจนได้ผลลัพธ์เครือข่ายจำนวนทั้งสิ้น 117 เครือข่าย โดยมีนักวิจัยเข้าร่วมในโครงการทั้งสิ้น 300 คน มีผู้นำกลุ่ม / องค์กร และสหกรณ์ เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวิจัยจำนวน 38,342 คน โดยมีกลุ่ม / องค์กร สหกรณ์ เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายทั้งสิ้น 872 องค์กร โดยในบรรดาผลลัพธ์เครือข่ายที่เกิดขึ้นนั้น หากพิจารณาตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเครือข่าย จะจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ **เครือข่ายเชิงธุรกิจ** มีจำนวน 82 เครือข่าย **เครือข่ายเชิงสังคม/พื้นที่** มีจำนวน 24 เครือข่าย และ**เครือข่ายเชิงวิชาการ** มีจำนวน 11 เครือข่าย หากพิจารณาตามโครงสร้างการดำเนินงานของเครือข่าย อาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ **เครือข่ายที่มีแกนนำเครือข่าย** มีจำนวน 36 เครือข่าย และ**เครือข่ายที่ไม่มีแกนนำเครือข่าย** จำนวน 78 เครือข่าย หากพิจารณาจากสภาวะการก่อเกิดและคุณลักษณะของเครือข่ายที่เกิดขึ้น จะจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ **เครือข่ายคุณค่า** **เครือข่ายเกิดใหม่** และ**เครือข่ายปรับเปลี่ยน** ซึ่งมีจำนวน 16 ,55 และ 46 เครือข่ายตามลำดับ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ ,**รายงานวิจัย : การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด** ,2549)

เพื่อการต่อยอดและขยายผลการดำเนินงานของเครือข่ายให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์และการแก้ไขปัญหาความยากจน อย่างกว้างขวาง การดำเนินการในระยะเตรียมการ

เพื่อขยายผลในช่วงเดือน มกราคม-กันยายน 2550 พบว่า เครือข่ายที่เป็นผลลัพธ์ของชุดโครงการฯ ที่สำรวจแล้วพบว่า ยังมีการดำเนินการต่อเนื่อง หลังจากสิ้นสุดโครงการ มีจำนวน 78 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 67 ของผลลัพธ์เครือข่ายที่เกิดขึ้น 117 เครือข่าย และพบว่าเครือข่ายที่มีศักยภาพในการขยายผลการดำเนินการ ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างมีจำนวนทั้งสิ้น 24 เครือข่าย ประกอบด้วยเครือข่ายธุรกิจ 15 เครือข่าย เครือข่ายเรียนรู้ จำนวน 5 เครือข่าย (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ ,รายงานวิจัย : การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด; ระยะขยายผลสู่การดำเนินการในระยะที่ 3 ,2550)

การดำเนินของชุดโครงการในช่วงเวลาของการเตรียมการเพื่อขยายผลโครงการนั้น ชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย สำหรับการพัฒนาการสหกรณ์ของประเทศ กล่าวคือ กระบวนการดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า ทั้ง 3 ขั้นตอนนั้น ได้นำไปกำหนดเป็น ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์ ในแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่สอง พ.ศ. 2550-2554 และได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2550 และปัจจุบันผู้ประสานงานโครงการ (รองศาสตราจารย์จุฑาทิพย์ ภัทราวาท) ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ได้รับมอบหมายให้เป็น คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ในช่วงเวลาปี 2551-2554 นอกจากนี้ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ยังได้ถูกกำหนดให้เป็น หน่วยงานหลัก ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทการเงินฐานราก ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนธันวาคม 2550 และร่วมเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์ ภายใต้คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ สถาบันปริกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า ชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายในระดับชาติ ควบคู่กับการขับเคลื่อนการพัฒนาในขบวนการสหกรณ์

ด้วยตระหนักเห็นความสำคัญของการสร้างความเข้าใจให้ตรงกันเกี่ยวกับ “เครือข่ายคุณค่า” เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง จึงได้มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประสานงาน และนักวิจัย ซึ่งได้ข้อสรุปสำหรับความหมายที่เป็น **คุณลักษณะ**ของ “เครือข่ายคุณค่า” ซึ่งปัจจุบันได้นำไปเผยแพร่ในระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคขบวนการ ภาครัฐ และภาคประชาชน แล้ว

กระบวนการดำเนินการของทีมีประสานงานกลาง เพื่อการหนุนเสริมการดำเนินการของเครือข่ายในพื้นที่ และการประสานงานกับหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ในช่วงเวลาของการดำเนินการในระยะเตรียมการเพื่อขยายผลนั้น ได้ข้อสรุป สำหรับกรอบแนวทางการขยายผลเครือข่ายใน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายที่จะพัฒนาเป็นต้นแบบของเครือข่ายคุณค่าเชิงพื้นที่ กลุ่มเครือข่ายที่จะพัฒนาเป็นต้นแบบเครือข่ายคุณค่าที่ขยายผลไปสู่การเชื่อมร้อยห่วงโซ่อุปทานของสินค้าและบริการ และการต่อยอดเครือข่ายเชิงระบบและทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า โดยในช่วงเวลาสิ้นสุดระยะเตรียมการเพื่อขยายผลนั้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้เห็นชอบให้ขยายเวลาอีก 6 เดือน เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยและจัดทำข้อเสนอโครงการย่อยในแต่ละกลุ่ม ควบคู่ไปกับการประสานงานภาคีพันธมิตร

เพื่อเตรียมการขยายผลเครือข่ายคุณค่าตามห่วงโซ่อุปทานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาไปสู่ระบบการผลิตและการค้าที่เป็นธรรม (fairtrade) ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

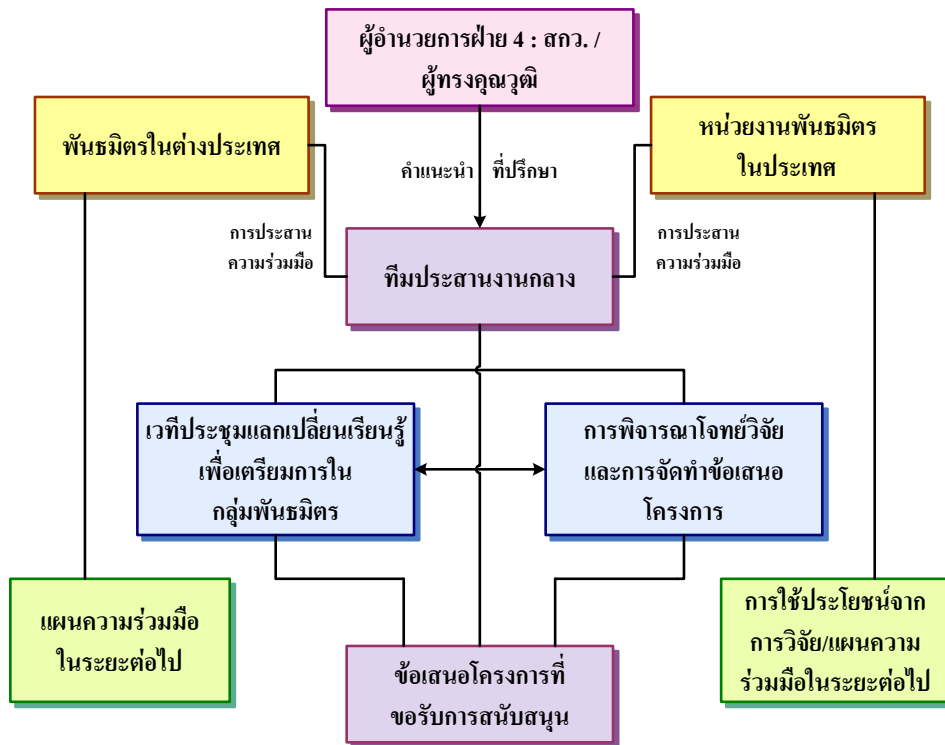
1. เพื่อประสานงานกับ ภาคีพันธมิตรในการพัฒนาโจทย์วิจัย สำหรับชุดโครงการในระยะต่อไป
2. เพื่อประสานงานกับภาคีพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเตรียมการสำหรับการขยายผลชุดโครงการในระยะต่อไป
3. เพื่อประสานงานจัดทำข้อเสนอโครงการภายใต้คำแนะนำของผู้อำนวยการฝ่าย 4 และผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3 ผลงานที่คาดหวัง

1. แผนงานความร่วมมือระหว่างภาคีพันธมิตร ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อรองรับการขยายผลชุดโครงการในระยะต่อไป
2. ข้อเสนอโครงการวิจัย สำหรับโครงการย่อย ภายใต้ชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ ที่ได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขออนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สกว.
3. บทสรุปการนำไปใช้ประโยชน์จากการดำเนินการโครงการวิจัยด้านสหกรณ์

1.4 กระบวนการดำเนินการโครงการ

การดำเนินการโครงการฯ ในช่วงขยายเวลา ระหว่างเดือน ตุลาคม 2550 – มีนาคม 2551 เป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้ (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 กระบวนการดำเนินการโครงการ ในช่วงขยายเวลาของทีมประสานงานกลาง

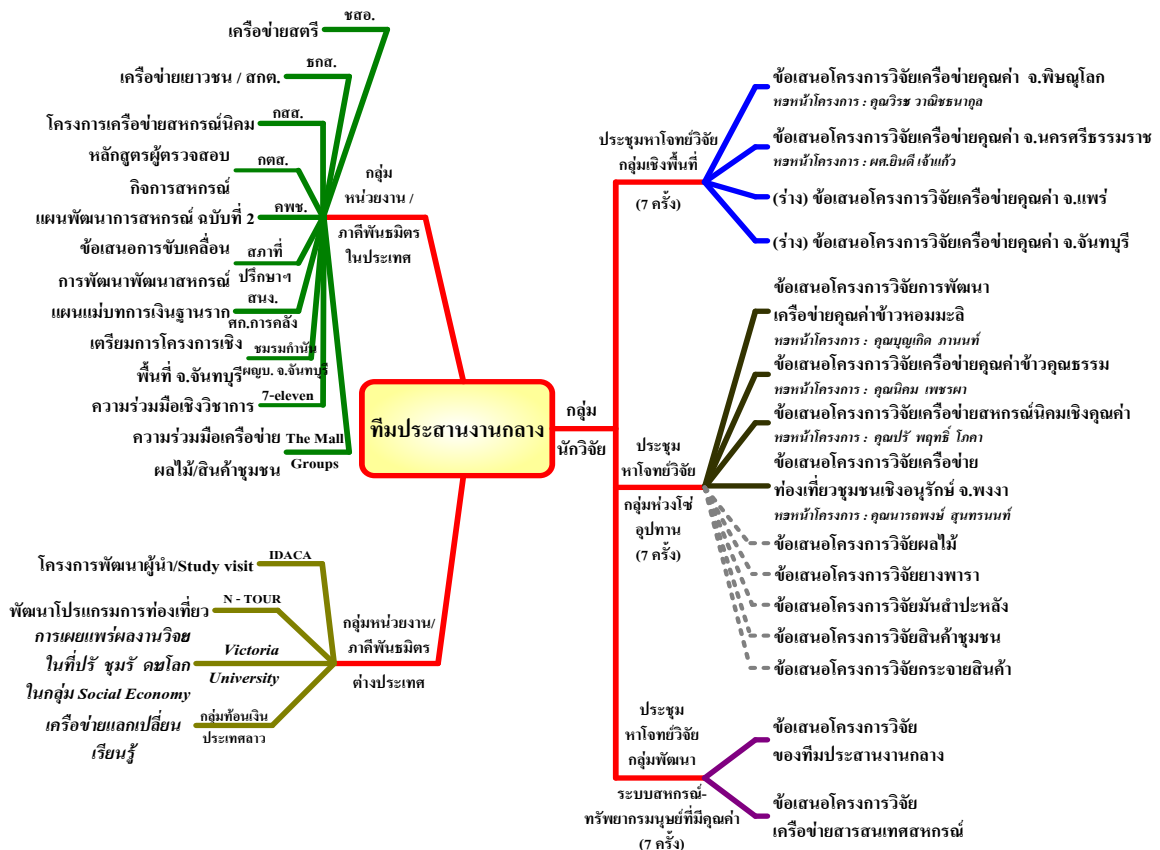
บทที่ 2

ผลการดำเนินการในระยะขยายเวลาของโครงการฯ

การดำเนินการในระยะขยายเวลาของโครงการฯ ในช่วงเดือนตุลาคม 2550 ถึง เดือน มีนาคม 2551 มีข้อสรุป ดังนี้

2.1 การประสานงานกับหน่วยงาน / พันธมิตรที่เกี่ยวข้อง

การประสานงานกับหน่วยงาน/พันธมิตรที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการขยายเวลา มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะจัดทำแผนงานความร่วมมือ เพื่อการดำเนินการโครงการวิจัยในระยะต่อไป และการจัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัยเพื่อพัฒนาไปสู่การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอการสนับสนุนจาก สกว. ซึ่งทีมประสานงานกลางได้ประสานงานกับหน่วยงาน/พันธมิตรที่สำคัญๆ 3 กลุ่ม ได้แก่ **กลุ่มนักวิจัยที่เข้ามาร่วมพัฒนาโจทย์วิจัยและการจัดทำข้อเสนอโครงการ** **กลุ่มหน่วยงาน/ภาคีพันธมิตรที่จะเข้ามาเสริมหนุนการดำเนินการวิจัยในประเทศ** และ**กลุ่มหน่วยงาน/ภาคีพันธมิตรที่จะเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในต่างประเทศ** และกลุ่มหน่วยงาน/ภาคีพันธมิตรที่น่าชุดความรู้จากชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะแสดงให้เห็นในรายละเอียดในรูปที่ 2.1 ตารางที่ 2.1 และรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวกที่ 3

รูปที่ 2.1 ภาคีพันธมิตรภายใต้การกิจการวิจัยและความร่วมมือสนับสนุนการ วิจัยด้านสหกรณ์

หมายเหตุ :

ชสอ. หมายถึง ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
 ธกส. หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 กสส. หมายถึง กรมส่งเสริมสหกรณ์
 กตส. หมายถึง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
 สภาที่ปรึกษา หมายถึง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 สมนง.ศก.การคลัง หมายถึง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
 IDACA หมายถึง สหพันธ์สหกรณ์การเกษตรแห่งภูมิภาคเอเชีย
 N-Tour หมายถึง บริษัท N-Tour ประเทศญี่ปุ่น

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดการประชุมกับหน่วยงาน / ภาคิพันธมิตรในการดำเนินการโครงการช่วงระยะขยายเวลา

ลำดับ	ประเด็นการประชุม	ผู้เข้าร่วม (คน)	สถานที่	เวลา	ผลลัพธ์
กลุ่มวิจัยเชิงพื้นที่ :					
1	ประชุมตามงานและพิจารณาโจทย์วิจัยร่วมกับทีมจังหวัดพิษณุโลกต่อจากที่เคยหารือไว้ในการประชุม 2 ครั้งที่ผ่านมา ที่จังหวัดพิษณุโลกในช่วงเวลาขยายผล	6	ห้องประชุม 212 อาคารวิจัยและพัฒนาเกษตรศาสตร์	15 พ.ย. 50	ได้ประเด็นคำถามวิจัยและกระบวนการวิจัย เพื่อนำไปพัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการ
2	ประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาโจทย์วิจัยร่วมกับทีมวิจัย จ. นครศรีธรรมราช และผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ	60	ห้องประชุมชัยพฤกษ์เฟื่องฟู อาคารเคียงคีรี ม.ราชภัฏ นครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช	23 พ.ย. 50	ได้ประเด็นความสนใจของกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ การเกษตร กลุ่มสินค้าชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวิจัยและมอบหมายให้ ผศ.ยินดี เจ้าแก้ว และทีมงานพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการโดยจะมุ่งเน้นการพัฒนาเครือข่ายเชิงวิชาการ
3	การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้นำหมู่บ้าน จ.แพร่	60	ศาลาประชาคม อ.เมือง จ.แพร่	30 ม.ค.51	- การเผยแพร่แนวคิดการพัฒนาการผลิตและการตลาดเชิงคุณค่า - แนวทางพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดการประชุมกับหน่วยงาน / ภาคีพันธมิตรในการดำเนินการโครงการช่วงระยะขยายเวลา (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็นการประชุม	ผู้เข้าร่วม (คน)	สถานที่	เวลา	ผลลัพธ์
4	ประชุมร่วมกับชมรมกำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน จ.จันทบุรี	30	ห้องประชุม 2 ศาลากลางจังหวัด จันทบุรี	18 ม.ค. 51	รณรงค์เรื่องการนำคุณค่าไป ประยุกต์ใช้ในการพัฒนา หมู่บ้าน
5	ประชุมเพื่อปรับปรุงและทำ ความเข้าใจกับทีมวิจัยในการ จัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย จังหวัดนครศรีธรรมราช	3	ห้องประชุม คณะวิทยาศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์	22 ก.พ. 51	ประเด็นการปรับปรุง ข้อเสนอโครงการ
6	ประชุมหารือร่วมกับกำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน จ.จันทบุรี	19	ห้องประชุม 306 อาคารวิจัยและพัฒนา ม.เกษตรศาสตร์	23 ก.พ. 51	ประเด็นการเตรียมการการ พัฒนาหมู่บ้านเชิงคุณค่า
7	ประชุมชุดโครงการวิจัย เครือข่ายคุณค่าพิษณุโลก	6	ห้องประชุม 212 อาคารวิจัยและพัฒนา ม.เกษตรศาสตร์	28 ก.พ. 51	การปรับปรุงข้อเสนอ โครงการวิจัยและการ พิจารณารายละเอียด งบประมาณในสัดส่วนที่จะ สนับสนุนโดย สกต. การ กำหนดตัวหัวหน้าทีมวิจัย
กลุ่มวิจัยตามห่วงโซ่อุปทาน :					
1	การประชุมหารือเครือข่าย สหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า	56	ห้องกำพลอดุลยวิทย์ อาคารสารนิเทศ 50 ปี ม.เกษตรศาสตร์	13 ธ.ค. 51	การนำเสนอประเด็นเรื่องคุณค่า/ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน เสนอแก่หัวหน้าหน่วย/ผอ. นิคมและผู้สนใจ ภายใต้การ สนับสนุนมูลนิธิร็อกกี้เฟล เลอร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ /คณะวนศาสตร์
2	การประชุมหารือนักวิจัย เครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิง คุณค่า	6	ห้องประชุม 212 อาคารวิจัยและพัฒนา ม.เกษตรศาสตร์	16 ม.ค. 51	- การหารือเกี่ยวกับ กระบวนการวิจัย - ความร่วมมือจากส่วนจัด นิคมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ - การเตรียมการเบื้องต้น สำหรับฐานข้อมูลที่จะใช้ ประโยชน์ในการจัดทำ ข้อเสนอโครงการวิจัย

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดการประชุมกับหน่วยงาน / ภาคีพันธมิตรในการดำเนินการโครงการช่วงระยะขยายเวลา (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็นการประชุม	ผู้เข้าร่วม (คน)	สถานที่	เวลา	ผลลัพธ์
3	การประชุมหารือกับนักวิจัย เครือข่ายห้องเที่ยวชุมชน เชิงอนุรักษ์ จ.พังงา	3	ห้องประชุม 212 อาคารวิจัยและพัฒนา ม.เกษตรศาสตร์	19 ก.พ. 51	- การติดตามโจทย์วิจัย - แนวทางการพัฒนา ข้อเสนอโครงการวิจัย
4	การประชุมหารือกับนักวิจัย/ ผู้สนใจ/ตัวแทนองค์กร/ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทาน ยางพารา	71	ห้องประชุม คณะวิทยาศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์	22 ก.พ. 51	- การประเมินสภาวะห่วง โซ่อุปทานยางพาราใน ปัจจุบัน - การพัฒนาโจทย์วิจัย - แนวทางความร่วมมือกับ หน่วยงานภายในจังหวัด ภายใต้นโยบายผู้ว่าราชการ จังหวัด
5	การประชุมหารือ ทีมวิจัยโครงการเครือข่าย ผลไม้คุณภาพ	10	โรงแรมคาริบู ไฮแลนด์ จ.จันทบุรี	8 มี.ค.51	- การหารือโจทย์วิจัย - การประเมินความคิดเห็น เกษตรกรผู้ปลูกผลไม้ คุณภาพ - การเตรียมการสำหรับ การจัดทำข้อเสนอโครงการ
6	การประชุมหารือกับเครือข่าย เดอะมอลล์กรุ๊ป เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมการ พัฒนาเครือข่ายผลไม้ คุณภาพ	9	ห้องประชุม 212 อาคารวิจัยและพัฒนา ม.เกษตรศาสตร์	13 มี.ค.51	- แนวทางความร่วมมือ การเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน เครือข่ายผลไม้ ภายใต้ภารกิจ เครือข่ายเดอะมอลล์กรุ๊ป
7	การประชุมหารือกับเซเว่น อีเลฟเว่น (คุณสุวิทย์ กิ่งแก้ว) และ ทีมงาน เกี่ยวกับแนวทาง ความร่วมมือเครือข่าย สินค้าชุมชน	8	ห้องประชุม 212 อาคารวิจัยและพัฒนา ม.เกษตรศาสตร์	14 มี.ค. 51	- แนวทางความร่วมมือ จากเซเว่น อีเลฟเว่นใน เครือข่ายสินค้าชุมชน

ตารางที่ 2.1 รายละเอียดการประชุมกับหน่วยงาน/ภาคีพันธมิตรในการดำเนินการโครงการช่วงระยะขยายเวลา (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็นการประชุม	ผู้เข้าร่วม (คน)	สถานที่	เวลา	ผลลัพธ์
กลุ่มวิจัยการพัฒนาระบบสหกรณ์ – ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า					
1	การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับการพัฒนาผู้นำที่มีคุณค่า	5	ห้องประชุม 212 อาคารวิจัยและพัฒนา ม.เกษตรศาสตร์	12 ต.ค. 50	- แนวทางการพัฒนาผู้นำเชิงคุณค่าภายใต้ชุดโครงการวิจัยเครือข่ายผู้นำสหกรณ์
2	การประชุมหารือกลุ่มท่อนเงิน เมืองไชยธานี ประเทศลาว	12	โรงแรมเมืองเวียงจันทน์	30 พ.ย.50	แนวทางการร่วมมือการพัฒนาเครือข่ายสินค้าชุมชน กับประธานเครือข่ายและประธานกลุ่มท่อนเงินเมืองไชยธานี ประเทศลาว
3	การประชุมหารือแนวทางการจัดทำ Co-op Magazine	13	ห้องประชุม 214 อาคารวิจัยและพัฒนา ม.เกษตรศาสตร์	23 ม.ค. 51	- การกำหนดชื่อวารสาร - แนวทางการจัดทำวารสาร - กลุ่มเป้าหมาย - เนื้อหาสาระในวารสาร
4	การประชุมเตรียมงานกับภาคีพันธมิตรจัดทำวารสาร	3	ห้องสารสนเทศสหกรณ์	11 ก.พ. 51	การประมาณการค่าใช้จ่ายจัดทำวารสารรายฉบับ
5	การประชุมหารือกับ ธกส. สำหรับโครงการค่ายเยาวชน	7	ห้องประชุม ธกส.	20 ก.พ. 51	โครงการความร่วมมือการจัดทำเครือข่ายเยาวชนสหกรณ์
6	การประชุมหารือกับอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำหรับแนวทางการร่วมมือกับกรมส่งเสริมสหกรณ์	5	กรมส่งเสริมสหกรณ์	17 ธ.ค.50	มอบอนุกรรมการพัฒนาหลักสหกรณ์
7	การประชุมหารือกับอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำหรับแนวทางการร่วมมือกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	6	ห้องอธิบดี กรมส่งเสริมสหกรณ์ ชั้น 6 กสส.	17 ธ.ค.50	มอบ ผอ.ฝ่ายทะเบียน ข้อบังคับ และส่วนจัดนิคมสหกรณ์

2.2 ข้อเสนอโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์

ผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาจิตวิสัยและการประสานงานกับนักวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ สรุปได้ ดังนี้

2.2.1 ชื่อโครงการสำหรับชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์

เพื่อความสอดคล้องเหมาะสมกับกรอบภารกิจการวิจัยที่ได้ขยายผลการดำเนินงานจากการสหกรณ์ไปสู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม (Fairtrade) ดังนั้น จึงขอใช้ชื่อชุดโครงการเป็น “ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม”

2.2.2 โครงการวิจัยที่ได้รับการเซ็นสัญญาโครงการแล้ว

โครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ที่ได้รับการเซ็นสัญญาโครงการแล้ว เมื่อ 1 เมษายน 2551 มีจำนวนทั้งสิ้น 8 โครงการ ซึ่งแต่ละโครงการมีระยะเวลาดำเนินการในช่วงแรกเวลา 12 เดือน ระหว่าง 1 เมษายน 2551 – 31 มีนาคม 2552 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.2 (เอกสารข้อเสนอโครงการ คู่มือภาคผนวกที่ 1)

ตารางที่ 2.2 รายละเอียดโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมที่เริ่มดำเนินการ 1 เมษายน 2551

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	จำนวนเงิน ทุนอุดหนุนการวิจัย จาก สกว. (บาท)
1	ชุดโครงการประสานงานกลาง	รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท	2,913,700
2	เครือข่ายคุณค่าจังหวัดพิษณุโลก	คุณวิรัช วาณิชธนากุล	280,000
3	เครือข่ายคุณค่าจังหวัดนครศรีธรรมราช	ผศ.ยินดี เจ้าแก้ว	497,200
4	เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม	คุณนิคม เพชรผา	450,000
5	เครือข่ายคุณค่าสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า	คุณประพฤษี โภคา	580,000
6	เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์จังหวัด พังงา	คุณนารถพงษ์ สุนทรนนท์	450,000
7	การพัฒนาเครือข่ายคุณค่าข้าวหอมมะลิ	คุณบุญเกิด ภาวนนท์	521,000
8	เครือข่ายสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสหกรณ์	รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท	920,000
		รวม	6,611,900

2.2.3 โครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างจัดทำข้อเสนอโครงการเสนอเซ็นสัญญากับ สกว.

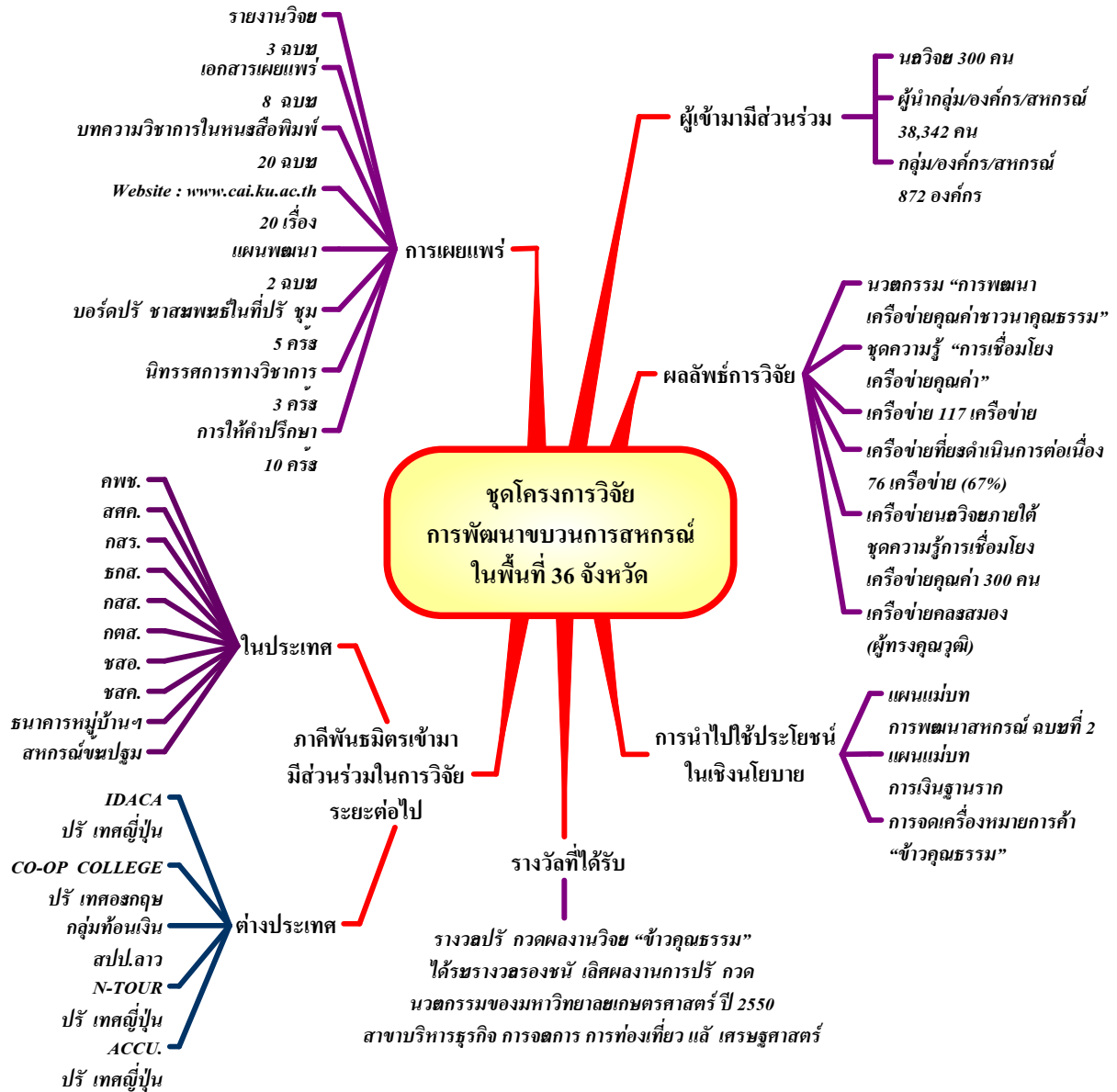
โครงการวิจัยที่ได้รับความเห็นชอบในหลักการและผ่านการพัฒนาโจทย์วิจัยแล้ว โดยกำลังอยู่ในระหว่างจัดทำข้อเสนอโครงการผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำสัญญากับ สกว. ภายใน 1 มิ.ย. 2551 ประกอบด้วย 8 โครงการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.3 (ดูรายละเอียด (ร่าง)ข้อเสนอโครงการในภาคผนวกที่ 2)

ตารางที่ 2.3 รายละเอียดข้อเสนอโครงการวิจัยที่อยู่ระหว่างการจัดทำข้อเสนอโครงการ

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	ประมาณการทุนอุดหนุน จาก สกว. (บาท)
1	เครือข่ายคุณค่าทางพารา	ผศ.บรรเจิด พงศ์กิตติ	650,000
2	เครือข่ายคุณค่าผลไม้	คุณศศิธร วิเศษ	600,000
3	เครือข่ายคุณค่ามันสำปะหลัง	อ.ธวิช สุตสาคร	400,000
4	เครือข่ายคุณค่าสินค้าชุมชน	อยู่ระหว่างการพิจารณา	400,000
5	เครือข่ายคุณค่ากระจายสินค้า	คุณมานิช ภูระยับ	400,000
6	เครือข่ายเชิงพื้นที่ จ.แพร่	คุณ ณัฐนนท์ เมธิพิสิฐกุล	300,000
7	เครือข่ายเชิงพื้นที่ จ.จันทบุรี	อยู่ระหว่างการพิจารณา	300,000
8	เครือข่ายห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรอินทรีย์ จ.ยโสธร	คุณพรรณี เสมอภาค	500,000
รวม			3,050,000

2.3 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการดำเนินการวิจัย ภายใต้ชุดโครงการวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ซึ่งดำเนินการใน 3 ช่วงเวลา ระหว่าง 1 มิถุนายน 2548 ถึง 31 มีนาคม 2551 ก่อให้เกิดผลลัพธ์ และการนำไปใช้ประโยชน์ ดังรายละเอียดในรูปที่ 2.2 ดังนี้

รูปที่ 2.2 การนำผลลัพธ์จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หมายเหตุ :

- คพช. หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ
- สศค. หมายถึง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- กสร. หมายถึง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- ธกส. หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- กสส. หมายถึง กรมส่งเสริมสหกรณ์
- กตส. หมายถึง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- ชสอ. หมายถึง ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
- ชสค. หมายถึง ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด
- ธนาคารหมู่บ้านฯ หมายถึง ธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ
- IDACA หมายถึง สหพันธ์สหกรณ์การเกษตรแห่งภูมิภาคเอเชีย
- N-Tour หมายถึง บริษัท N-Tour ประเทศญี่ปุ่น
- CO-op college หมายถึง วิทยาลัยสหกรณ์ เมืองแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ

2.4 แนวทางความร่วมมือกับสหกรณ์/ภาคีพันธมิตรภายในประเทศและต่างประเทศ

ผลการดำเนินการประสานความร่วมมือกับสหกรณ์และภาคีพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศของชุดโครงการวิจัยฯ อาจสรุปให้เห็นแนวทางความร่วมมือที่ได้เตรียมการไว้สำหรับชุดโครงการวิจัยฯ ในระยะต่อไปดัง รายละเอียดในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 แนวทางความร่วมมือกับสหกรณ์/ภาคีพันธมิตรภายในและต่างประเทศภายใต้ชุดโครงการวิจัยในระยะต่อไป

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน/ภาคีพันธมิตร	ประเทศ	ข้อตกลง/แนวทางการร่วมมือ
1	กรมส่งเสริมสหกรณ์: กสส. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ไทย	โครงการวิจัยเครือข่ายสหกรณ์นิคมเชิงคุณค่า
2	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์: กตส. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ไทย	โครงการความร่วมมือการพัฒนาผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่า
3	คณะกรรมการพัฒนาการ สหกรณ์แห่งชาติ: คพช.	ไทย	การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาสหกรณ์ฉบับที่ 2 (นำชุดความรู้เครือข่ายคุณค่าไปเป็นยุทธศาสตร์หลัก)
4	สภาที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจ และสังคม	ไทย	การนำชุดความรู้เครือข่ายคุณค่าไปใช้เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการขับเคลื่อนการพัฒนาขบวนการสหกรณ์
5	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง: สศค.	ไทย	การนำชุดความรู้การเชื่อมโยงเครือข่ายไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักในแผนแม่บทการเงินฐานราก
6	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ แห่งประเทศไทย จำกัด: ชสอ.	ไทย	- โครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการพัฒนาผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่า - เครือข่ายสตรีสหกรณ์ - ความร่วมมือเรื่องวารสารสหกรณ์
7	ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียน แห่งประเทศไทย จำกัด: ชสค.	ไทย	- ความร่วมมือจัดทำวารสารสหกรณ์ - ภาคีพันธมิตรด้านการวิจัยเครือข่ายสินค้าชุมชน
8	ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด: ชสห.	ไทย	- ความร่วมมือเรื่องวารสารสหกรณ์

ตารางที่ 2.4 แนวทางความร่วมมือกับสหกรณ์/ภาคีพันธมิตรภายในและต่างประเทศภายใต้ชุดโครงการวิจัยในระยะต่อไป (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน/ภาคีพันธมิตร	ประเทศ	ข้อตกลง/แนวทางการร่วมมือ
9	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร: ธกส.	ไทย	- โครงการความร่วมมือพัฒนาผู้นำสหกรณ์เชิงคุณค่า - โครงการความร่วมมือการพัฒนาสหกรณ์ต้นแบบ - โครงการความร่วมมือ เครือข่ายเยาวชนสหกรณ์
10	ชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด: ชสร.	ไทย	- ภาคีพันธมิตรการวิจัย เครือข่ายกระจายสินค้า
11	เครือข่ายธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ	ไทย	- โครงการความร่วมมือ การพัฒนาธนาคารหมู่บ้านฯ ด้านวิชาการ
12	ชมรมผู้จัดการสหกรณ์การเกษตร	ไทย	- ข้อตกลงความร่วมมือเชิงวิชาการ
13	IDACA (ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 4)	ญี่ปุ่น	- การสนับสนุนโครงการพัฒนาผู้นำสหกรณ์การเกษตร - การสนับสนุนการจัดทำโครงการศึกษาดูงานสหกรณ์การเกษตรและ Direct Marketing ในญี่ปุ่น - การสนับสนุนการจัดทำวารสาร “คนสหกรณ์” - การประสานงานกับสหกรณ์ในญี่ปุ่น
14	N-TOUR (ดูรายละเอียดในภาคผนวกที่ 4)	ญี่ปุ่น	- เห็นชอบสำหรับความร่วมมือการพัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวชุมชนเชิงอนุรักษ์ - การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสำหรับโครงการ Green-Tourism ไทย-ญี่ปุ่น
15	Co-ops College	อังกฤษ	- ข้อตกลงความร่วมมือการดำเนินโครงการวิจัยและการค้าที่เป็นธรรม
16	Victoria University	แคนาดา	- เวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางวิชาการด้านสหกรณ์- fairtrade
17	Asian Confederation of Credit Unions : ACCU	ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	- โครงการความร่วมมือในเชิงวิชาการ - หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักสหกรณ์

บทที่ 3

สรุปและข้อเสนอแนะ

3.1 สรุป

การดำเนินการโครงการวิจัยภายใต้ชุดโครงการ การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด ซึ่งประกอบไปด้วยการดำเนินการใน 3 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการดำเนินการโครงการวิจัย ซึ่งใช้เวลา 1 ปีระหว่าง 1 มิถุนายน 2548 ถึง 31 พฤษภาคม 2549 ระยะที่สองเป็นระยะเตรียมการเพื่อขยายผล ดำเนินการในช่วง เดือน มกราคม 2550 – กันยายน 2550 และระยะที่สามในช่วงการขยายเวลาดำเนินการในช่วงเดือน ตุลาคม 2550 – มีนาคม 2551 มีข้อสรุปที่สำคัญ ดังนี้

3.1.1 ผลลัพธ์จากการวิจัย อาจจำแนกเป็น

1) ผลลัพธ์เครือข่าย

การดำเนินการโครงการวิจัยที่เป็นไปในลักษณะของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีนักวิจัยเข้าร่วมในโครงการทั้งสิ้น 300 คน มีผู้นำกลุ่ม/องค์กรและสหกรณ์เข้าร่วมโครงการ จำนวน 38,342 คน มีกลุ่ม/องค์กร และสหกรณ์เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 872 องค์กร นั้นปรากฏว่าได้ผลลัพธ์เครือข่ายทั้งสิ้น 117 เครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย เครือข่ายเชิงธุรกิจ เครือข่ายเชิงสังคม/พื้นที่ และเครือข่ายวิชาการนั้นเมื่อได้มีการติดตามการประเมินผล การดำเนินการของเครือข่ายหลังสิ้นสุดโครงการไปแล้ว 8 เดือน พบว่าเครือข่ายที่เกิดขึ้นและยังคงมีการดำเนิน การอย่างต่อเนื่องมีจำนวนทั้งสิ้น 78 เครือข่าย คิดเป็นร้อยละ 67 ของผลลัพธ์เครือข่ายที่เกิดขึ้น 117 เครือข่าย โดยชุดความรู้ เรื่อง “การเชื่อมโยงเครือข่าย” ได้ถูกนำไปเผยแพร่แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำไปใช้ประโยชน์ในสหกรณ์/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและด้านวิชาการ

ปัจจุบัน ชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายและทางด้านวิชาการ โดยในแผนแม่บทการพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 ได้กำหนดให้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” เป็นยุทธศาสตร์หลัก หนึ่งในยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ในแผนดังกล่าวและได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีที่จะนำไปใช้ขับเคลื่อน การพัฒนาการสหกรณ์ในช่วง ปี 2551-2554 นอกจากนั้น ยังได้นำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญไว้ในแผนแม่บทการเงินฐานราก ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ซึ่งปัจจุบันได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้ใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนากลุ่ม/องค์กรการเงินฐานราก

ชุดความรู้ภายใต้ชุดโครงการ “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ ในพื้นที่ 36 จังหวัด” ได้ถูกนำไปเผยแพร่ในที่ประชุมวิชาการระดับโลก “World Conference: 1st International CIRIEC Research

Conference on the Social Economy : Strengthening and Building Communities : The Social Economy in a Changing World October 22–25, 2007 in Victoria, BC, Canada ระหว่างวันที่ 20 – 27 ตุลาคม 2550 และปัจจุบันได้เผยแพร่ในเว็บไซต์ www.Conference.se-es.za/

ผลงาน “เครือข่ายคุณค่าข้าวคุณธรรม” ได้รับการตัดสินใจให้ได้รับรางวัลรองชนะเลิศในการประกวด นวัตกรรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2550 สาขาบริหารธุรกิจ การจัดการ การท่องเที่ยว และเศรษฐศาสตร์ นอกจากนี้ ปัจจุบันมูลนิธิธรรมะร่วมใจยังได้นำไปจัดเครื่องหมายการค้า “ข้าวคุณธรรม” ที่สำนักงานพาณิชย์จังหวัดยโสธร

3) การขยายผลการดำเนินการของชุดโครงการ

ภายใต้คำแนะนำของผู้อำนวยการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่าย 4 (ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย) ปัจจุบันชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ได้เริ่มต้นดำเนินการชุดโครงการในระยะที่ 3 โดยใช้ชื่อว่า “ชุดโครงการวิจัยการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ซึ่งได้มีโครงการ นำร่องเซ็นสัญญา เริ่มดำเนินการโครงการไป จำนวน 8 โครงการ ภายใต้ทุนอุดหนุนวิจัย จำนวน 6,611,900 บาท และคาดว่าจะมีโครงการวิจัยอีก 8 โครงการ ขอเซ็นสัญญากับ สกว. ภายใน 1 มิถุนายน 2551

3.2 ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ ในปัจจุบันและอนาคต มีกรอบทิศทาง การขับเคลื่อนภายใต้ชุดความรู้ที่สำคัญ ได้แก่ “คุณค่าสหกรณ์” “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” “การจัดการเชิงกลยุทธ์” และ “การค้าที่เป็นธรรม” จำเป็นจะต้องมีกระบวนการที่จะให้คนสหกรณ์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและเข้าใจถูกต้องตรงกัน ดังนั้น การดำเนินการชุดโครงการวิจัย จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาสื่อ และกลไกในการจัดการความรู้ / ภายใต้เครือข่ายคนที่มีคุณค่า เพื่อพัฒนาคนให้มีระบบคิดและจิตสำนึกความร่วมมือ และการตระหนักในความสำคัญเชิงคุณค่า สิ่งต่างๆ เหล่านี้ แม้จะเป็นเรื่องยาก แต่ปัจจุบันการก่อเกิดของ **กลุ่มคนวิจัย** ภายใต้การสนับสนุนและแรงบันดาลใจจาก สกว. ก็ได้เกิดขึ้นแล้ว ดังนั้นเมื่อ สกว. ได้สนับสนุนให้ได้มีการต่อยอดขยายผลการดำเนินการโครงการวิจัยก็เท่ากับว่า “การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงคุณค่า” เพื่อแก้ปัญหาความยากจนเชิงระบบก็ คงได้ขยายวงกว้าง โดยกลุ่มคนเหล่านี้จะไปช่วยกันสร้างผลลัพธ์ให้เกิดผลกระทบในสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. รายงานการวิจัยชุดโครงการ “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด”. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัยเสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. รายงานการวิจัยชุดโครงการ “การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่ 36 จังหวัด” ระยะเตรียมการขยายผล. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัยเสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท . การดำเนินธุรกิจสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.cai.ku.ac.th>